

KREŠŤAN

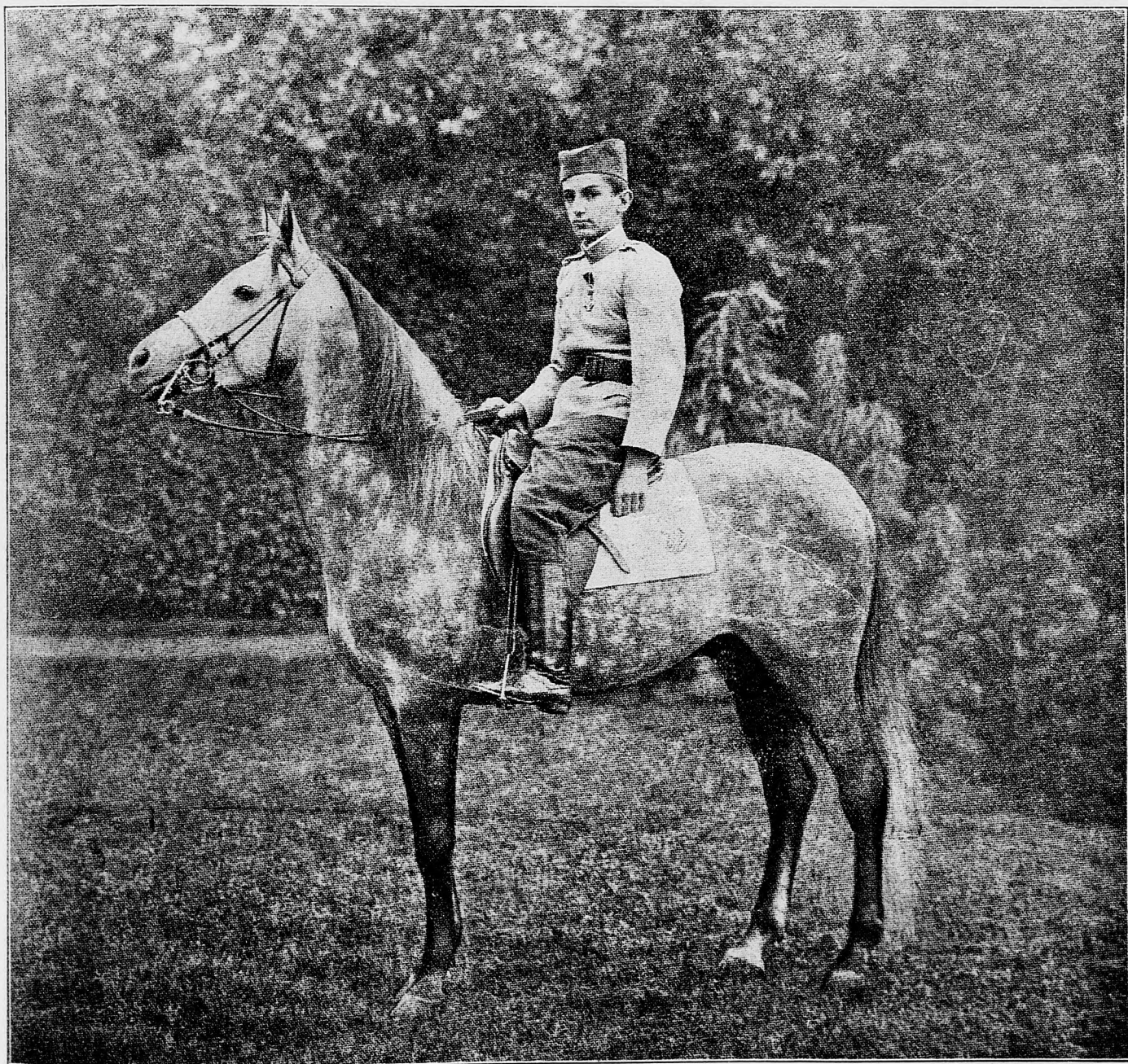
POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — — 2 „ — „
 Na štvrt' roka — — 1 „ — „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 púp. komorník.
 Majiteľ' a vydavateľ' :
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľ'stvo :
 Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Dedič srbského trónu.

Liberálna mátoha.

Na politickom dejšti objavil sa v tieto dni Ladislav Lukács ako kráľov povereník, alebo, ako hovoria, ako «homo regius», aby s neodvislými, teda so stranou 48. pojednával cieľom rozriešenia panujúcej krízy. Od prvopočiatku, ako niekoľko neodvislých nezbedníkov a na ich čele predseda snemovne *Justh* a kraj. vyslanec *Holló* začali sa jašiť za prevedenie samostatnej banky, tvrdili sme otvorene, že týmto ľuďom len o to ide, aby roztrepali terajšiu koalíciu; silou-mocou, keď aj zrieknu sa všetkých politických zásad, dostali sa na vládu a v Uhorsku inaugurovali poznove liberalizmus s celým jeho inventárom. Nie samostatnú banku a nie blaho Uhorska mali *Justh*, *Holló* a jejich kompani pred očima, keď terajšiu krízu vyvolali; videli oni len ztroskotanie koalície, zničenie nadovšetko kresťanskej ľudovej strany, no a kochali sa už vopred v ministerských foteloch a platoch, nadovšetko ale v tom, že sa im pošastí celé Uhorsko vohnať zase do otroctva liberalizmu.

Klin vykukol zrejme z vreca v tom okamžení, keď Ladislav Lukács vyjednávaj začal so stranou neodvislých. Kto je vlastne Ladislav Lukács? Bol on financminister vo vláde Bánffyho. Bol teda ministrom vo vláde najukrutnejšieho liberalizmu. Nad orgiami ukrutností, aké vystrájal liberalizmus pod Bánffym, zhrozil sa celý vzdelaný svet. V Bánffyho vláde bol teda ministrom Ladislav Lukács. Je on teda liberálom od kosti.

Bánffy ako ministerpredseda zahryzol do trávy. Jedna liberálna mátoha zanikla a druhá prišla. Za Bánffym prišiel Széll a s ním zase len octnul sa ako financminister jeho liberálnej vlády Ladislav Lukács. Má zaiste veľmi tvrdú národu, bo prežil už dvoch liberálnych ministerpredsedov. Plával on ale v liberálnych mlákach ešte aj ďalej. Széll padol, prišiel liberál najstaršieho rázu Štefan Tisza a s ním ako financminister zase len Ladislav Lukács. Povedalo sa o ňom, že on ako minister bol perlou každej vlády, rozumie sa liberálnej. Liberálne vlády jedna za druhou zanikly, sama liberálna politická strana zanikla ako taká z površia zemskeho, liberálni ministri a korifei sa utiahli, Ladislav Lukács ale, ako večný žid zaniklého liberalizmu,

vystúpil do verejnosti udajne, aby rozriešil panujúcu krízu, vlastne ale, aby v Uhorsku inauguroval zas liberalizmus.

Veď ale Lukács ako kráľov povereník chová sa teraz a vystupuje v Budapešti. Splnomocnil ho snád jeho veličenstvo kráľ, aby v Uhorsku zaviedol liberalizmus? To nikto netvrdí ani neuverí. Prečo a ako sa to stať mohlo, že Lukács vystupuje ako kráľovský povereník, to je ťažko povedať. To jedno je ale isté, že Lukács *nedostal poverenie, aby si utvoril kabinet*, teda vládu, lež aby spoluúčinkoval pri rozriešení panujúcej krízy. Na základe tohoto poverenia išiel minulého týždňa Lukács k ministrovi Kossúthovi a predložil mu nasledujúci návrh:

Nech sa utvorí ministerium zo samých neodvislých. lež takým spôsobom, aby torby ministerpredsedu, ministerstva vnútra a finančných záležitostí dostať mohli nestranní politici, čo ku žiadnej z terajších politických stránok nepatria.

Táto nová vláda previesť má čím skorej volebnú reformu, nad ostatnými bežiacimi záležitosťami nech potom rozhodne nový parlament.

Minister obchodu Franc Kossúth tento Lukácsov návrh z formálnych príčin, a síce preto, že za chrbtom ministrov súdruhov s Lukácsom o riešení krízy pojednávať nemôže, jednoducho odmrštil. Franc Kossúth Lukácsov návrh na vedomie dal predseda aj popredným politikom neodvislej strany a tí ho odvrhli s oprávneným pohoršením.

Prvý pokus riešenia krízy dľa liberálneho receptu Lukácsa bolo teda nešeredné fiasko. Veď dľa jeho návrhu tie najvážnejšie torby, ako je ministerpredsedníctvo, vnútorné a finančné ministerstvo, dostať by mali politici nestranní, krom jestvujúcich strán politických stojáci. A tí kto sú? Nuž vyprobovaní starí liberáli. Pod týchto prísnyh dozorstvom dovoleno by malo byť neodvislým, aby spravovali krajinu. Čo sú aspoň statočného smýšľania neodvislí nežiadali si takej slávy. Tým menej si toho žiadajú, bo dokonale znajú machinácie Lukácsa a jeho spojencov. O týchto machináciách noviny «Festí Hir-lap» píšú nasledovne:

«Pozitívnu vedomosť máme o tom, že Ladislav Lukács v úplnom usrozmenní pracuje s Jozefom *Kristóffym*. Túto našu zprávu po-

držujeme a stojíme pevne za ňu oproti všetkému dementovaniu. Vedomosť máme o tom, že *Kristóffy* zná nielen všetky fásy podniku Ladislava Lukácsa, lež on, Jozef *Kristóffy*, *doprostá rídí všetky kroky Lukácsa a Ladislav Lukács o každom jeho kroku raporty posiela Jozefovi Kristóffymu. Ladislav Lukács aj z Viedne najnovšiu zpravu telelefonoval Jozefovi Kristóffymu. Toto je pozitívna zpráva, ktorú podvrátiť nikto nevládze».*

Z takého priateľstva, v akom stojí Ladislav Lukács s *Kristóffym*, pozná každý, čo je za človeka Lukács. Tento — ako sa menuje — kráľov povereník neuspokojil sa s fiaskom u Kosútha, lež odcestoval hneď do Viedne, aby si ku ďalšiemu účinkovaniu vyprosil splnomocnenie. Na druhý deň navrátil sa aj do Budapešte a včul, za chrbtom vlády a vodcov politických stránok, začal vyjednávať s *Justhom*. *Justh* a jeho druhovia vydržovali na to súkromné konventikule a prijali s malými zmenami *propozície Ladislava Lukácsa*. Tí ohnivi 48-ti, čo idú teraz za *Justhom* ako bankhusári, jejich zásady, ktorými sa tak veľmi honosili, za ktoré sa bili, ktorými svojich voličov pri každej voľbe zaslepovali, hotoví sú jednu za druhou povešať na klinčeky, len aby boli vymenovaní za ministrov. O samostatnej banke myslia teraz, že sa riešenie tejto otázky odročiť môže až do roku 1917., včul by už aj s tým boli spokojní, keby im bolo dovolené, aby sa ku riešeniu samostatnej banky do r. 1917. len pripravovať mohli. Hlavnou vecou sú im červené ministerské fotele, no rozumie sa, aj prevedenie volebnej reformy dľa receptu *Kristóffyho*. Pri prevedení volebnej reformy a potom nasledujúcej voľby krajiných vyslancov, ako si žiadajú, nesmie účinkovať terajší minister vnútra gróf Julius Andrassy, lež *Justh* alebo *Ludvik Holló*, z ktorých jeden alebo druhý mali by vymenovaní byť za ministra vnútra. 48 ti bankhusári zabezpečili by si týmto spôsobom jejich mandáty a starému zodranému liberalizmu pomohli by znovu ku vláde.

Justh a jeho druhovia, keby mohli, kresťanskú ľudovú stranu roztrhali by na franfory. Keby vládali, zotrelí by z površia zeme aj stranu ústavných. Týmto dvom politickým stránkam majú vôbec neodvislí ďakovať, že pri posledných voľbách dostali tak mnoho mandátov. Včul

ale *Justh* a jeho druhovia spriahajú sa s Lukácsom, ktorý ako minister zaviedol triednu lutriu, idú za *Kristóffym*, známym to darabantom a modlou červených internacionalistov a nestydia sa sprisahat s kýmkoľvek, nech len freimaurerský a židovský liberalizmus panuje zase v Uhorsku.

Proti týmto zámerom nepriateľov kresťanstva uplatniť majú svoje práva v prvom rade katolíci pri najbližších voľbách. Panujúca kríza trvá ešte naporad a rozriešenie jej závisí od rozhodnutia jeho veličenstva kráľa. Nech toto rozhodnutie akokoľvek vypadne, katolíci nikdy nesmejú nadovšetko na to zabndnúť, že sú katolíci. Za vieru a práva katolíkov vždy vytrvale bojovala kresťanská ľudová strana. Ku tejto strane treba sa pripojiť; pod kresťanskú zástavu nech sa každý kresťan postaví. My katolíci tvoríme väčšinu obyvateľstva v krajine, i nech si akekoľvek krízy nastanú, keď ako refaz pevne spolu držíme, nemusíme sa báť žiadnej liberálnej mátohy.

Krajiný kongress kresťanských potravných spolkov.

Vnútorň život kresťanských potravných spolkov, prevádzané nimi kupectvo a jejich úzke spojenie so stredišťom povzbudily vodcov a správcov kresťanských potravných spolkov celého Uhorska, aby vydržovali krajiný kongress. O veľkej potrebnosti tohoto, dňa 15. júna na ostrove Margity v Budapešti vydržovaného kongressu svedčí tá okolnosť, že na jednoduché povolanie 200 poverených zo všetkých strán krajiny prišlo ku kongressu. Táto zaujatost je zárukou toho, ako zrastá a šíri sa pohyb ku zakladaniu kresťanských potravných spolkov po celej krajine.

Dr. Alexander *Giesswein*, krajiný vyslanec a podpredseda ústrednej správy, presne o 10. hodine zahájil kongress rečou, v ktorej poukázal na významnosť sdužovania sa v kresťanských potravných spolkoch v ohľade hospodárskom, mravnom, sociálnom a vlasteneckom, zvlášte protiva zámerom antisociálnym, záhubným a preto nevlasteneckým, aké sleduje socializmus nekresťanský. Reč predsedu prijali prítomní s hlučným potleskom. Na to:

Karol *Szentiványi*, predseda Krajinského Družstva Kresťanských Spolkov, rečnil o «potrebnosti pripojenia sa ku stredišťu». Vysvetlil ťažkosti, s akými spojené býva kresťanské sdružovanie. Plodiny vo veľkej miere, vývoz a veľké sklady z jednej strany, z druhej strany ale kupectvo bez kresťanskej mravnosti, tvoria tie prúdy, proti ktorým ťažko je plávať kresťanským potravným spolkom. Druhá nemalá ťažkosť v tom záleží, že kresťanské potravné spolky všetky potreby svoje nemôžu zaokrýť na tržišťach v krajine a prinútené sú mnoho tovaru kupovať v cudzozemsku. Práve z tejto príčiny potrebné je pevné stredie, ktoré zaopatrováť má potrebný tovar pre dedinské spolky. Vo veľkom a lacno ale len vtedy môže ono zaopatrováť potrebné články, keď má čím väčší obrat. Dokázal ďalej rečník zreteľne, s jak veľkým osohom spojené je to pre každý potravný spolok, keď svoje potreby cestou stredieťa zaokrýva. Stredieťe preto treba podporovať, a to je možné značením jeho účastín. Vyzval konečne pozornosť kongressu na veľkú významnosť uhorského kupectva. Základom vývinu kresťanského kupectva v Uhorsku ale sú kresťanské potravné spolky dedinské, z týchto vybudovaný má byť palác kresťanského kupectva v Uhorsku. Na túto veľavážnu reč odpovedal kongress hlučnými ováciami, po ktorých utišení:

Dr. Karol *Wildfeuer*, krajinský vyslanec a hlavný správca Stredieťa kresťanských potravných spolkov, pozdvihol sa k slovu a odbornou znalosťou vykladal potrebnosť zabezpečenia pensie pre obchodných správcov potravných spolkov. Pracovní ľudia týchto obchodov sú tí, ktorí ich vedú, na jejichž svedomitú prácu len vtedy možno rátať, jestli jejich osud zabezpečený je v každom ohľade. Jedon a istý spôsob tohoto zabezpečenia je pensia. Rečník predniesol stručný navod ku pensiam, obchody potravných spolkov vedúcich. Kongress prijal predostretý navrh a uzavrel vypracovanie zodpovedných štatútov. Ku návrhu rečnili *Dugosi*, správca potravného spolku v Malej Pešti, a *Ánton Hegyi*, predseda potravného spolku v Csongráde, žiadal, aby pensie zabezpečené byly aj pomocnikom pri vedení spolkov a aby s vypracovaním pensionálnych štatútov poverený bol osobitný výbor. Rečnili k tomuto predmetu ešte Augustin *Lázár*, dr. Štefan *Zlinszky* a Jozef *Erdős*, farár batorckesský.

Hlboký dôjem učinila na prítomných kongressu reč dr. *Zlinszkeho*, po ktorej kongress navrh dr. Karola *Wildfeuera* s všestranným oduševnením jednohlasne prijal. Dr. Karol *Wildfeuer*, ako hlavný správca Stredieťa kresťanských potravných spolkov, ku koncu vyzdvihol, že Stredieťe len vtedy zodpovedať môže všetkým svojim povinnostiam, keď ho všetky kresťanské potravné spolky náležite podporovať budú. Toto sa posiaľ nestalo, bo kresťanské spolky pri kúpe tovaru za 8 miliónov korún od Stredieťa kúpily len za 2 milióny. Prítomní kongressu prednášku hlavného spvávcu prijali so všestranným oduševnením. Po utíchnutí oslavovania:

Dr. *Zlinszky* podal navod o pokračovaní kresťanských potravných spolkov pred súdom a v rozličných pravotných záležitostiach. K vybaveniu pravotných záležitostí spolkov pred súdmi navrhol dr. *Zlinszky*, aby utvorená bola ústredná pravotárska kancelária, ku jejž udržaniu zastúpené kresťanské potravné spolky, počtom 350, prispievať by maly ročite každý len 20 korunami.

Dr. *Ludvik Csepela* podporoval navrh na utvorenie ústrednej pravotárskej kancelárie pre kresťanské potravné spolky. Kongress prijal navrh jednohlasne a s jeho prevedením poveril správu stredieťa kresťanských potravných spolkov. Dr. *Zlinszky* navrhol konečne, aby pri každom potravnom spolku utvorený bol aj kresťanský úverkový spolok. Po prijatí aj tohoto návrhu predseda pri oduševnení členov zakľúčil kongress o pol jednej hodine popoludní.

Po zakľúčení kongressu všetci tam prítomní išli ku spoločnému krátkemu obedu. Pri obede vynesené bolo viacej srdečných zdravíc a poslaný bol telegrafický pozdrav na grófa Ferdinanda *Zichyho*,

Členovia Stredieťa po obede vydržovali riadne shromaždenie. Na shromaždení predsedal gróf *Aladár Zichy*. Hlavný správca Stredieťa dr. Karol *Wildfeuer* predostrel zprávu direkcie a dozorného výboru. Sbromaždenie vzalo obe zprávy v známosť a udelilo absolutorium správcom. Dľa podanej zprávy Stredieťe 4 procenty platí z čistého osuhu na účastiny a 25 procentov pripojilo ku rezervnému fondu. Ku Stredieťu patrí 350 vidieckych spolkov a jeho základný kapitál obnáša 1,800.000 korún.

Hor sa, kresťania-katolíci! zakladajte kresťanské potravné spolky; spájajte ich všade s úverkovými spolkami, nech sa ľud náš zmáha a prospieva hmotne i v duchu kresťanskom.

Ako sa brániť proti schudobneniu?

Vieme, že uhorský priemysel je este len v kolíske, že naše kupectvo je ešte nie dosť vyvinuté a väčším dielom v židovských rukách. Uhorsko je skoro celkom len na poľné hospodárstvo odkázané: nám je ono takrečeno jediným prameňom dôchodkov.

Poľné hospodárstvo je najkrajšie a najmilšie zamestnanie uhorského obyvateľstva. A ono dostatočnú výživu poskytovalo našim predkom a živilo počestne aj našich otcov, len terajšie pokolenie borí sa s ohromnými ťažkosťami. Výrobky poľného hospodárstva ďalekých plodných krajín robia konkurenciu našim plodinám. Mnohé trhoviská, kde naše zbožie istý odbyt malo, utratili sme už docela a kde ešte dosiaľ náš rožný statok a naše zbožie kupujú, aj tie trhoviská môžeme v najbližšom čase utraťiť, lebo pri terajších postriedkoch premávky cudzá konkurencia ľahko sa dobije aj do najbližších susedných nám krajov, ba skoro už aj do Uhorska privážajú cudzé poľné plodiny.

A to je ešte len jedna príčina smutného stavu, v akom sa naše hospodárstvo nachodí: druhá je nekonečné drobenie gruntov.

Že sa naše menšie a stredne majetky natoľko drobia, toho príčinou je to, že u nás aj roľnícki synovia skoro bez výnimky a synovia strednej triedy s malými výnimkami zase len gazdovať chcejú; ktorý majetok jednu rodinu statočne vyživil, na tom majetku je dvom, trom alebo viac rodinám ťažko, alebo nemožno vyžiť. Nevyhnutným následkom toho býva, že sa také rozdrobené majetky dlžobami obťažia a do rúk veriteľov obyčajne židov prechádzajú. Tak vychodia u nás každoročne stá a stá rodín na mizinu. A medzi týmito rodinami sú nielen sedliacke, ale aj bývalé zemanské rodiny.

Na to nám ale azda niekto navrhne, že však sa tie majetky pre krajinu neztratia, a krajine že je to konečne všetko jedno, či sa majetok v rukách Petrových alebo Pavlových nachá-

dza, lebo že dane musí ten jeden tak splácať, ako ten druhý. Tomu je ale v skutočnosti nie tak, lebo tie majetky pokiaľ poskytovaly výživu jednej rodine, teraz z nich nevyžije viac rodín a preto z mnohých krajov stá a stá uhorských rodín vandruje do ďalekých zámorských krajín a tam si hľadajú výživu. A v tom nachádzame vysvetlenie aj toho, že sa u nás na každý aj ten najmenší úrad toľko osôb hlási. Obecný ľud, keď utratí otcovský majetok, hľadá novú vlasť a to je ztrata pre krajinu aj na pracovitých, aj na obranných rukách. Zemanské rodiny ale, keď hmotne navnivoč vyšly, domáhajú sa nejakého úradu, aby sa ako-tak udržať mohli a to je zase ztrata na pracovnej sile.

Proti rozkusovaniu menších gazdovstiev jediný prostriedok by bol ten, aby sa ustálilo v rodinách, že nehnuteľný majetok aby dostal len jeden dedič, ktorý ostatných má vyplatiť.

Proti cudzozemskej konkurencii ale nám nič iné nepozostáva, ako aby sme sa aj my usilovali z našich gazdovstiev väčší dôchodok obsiahnuť, ako doteraz; čo sa len rozumným hospodárením obsiahnuť môže.

Ako sa i vyplatenie spoludedičov previesť rozumnejšie hospodáriť môže, to neide len tak na rozkaz, k tomu sa musia prípravy robiť. Tieto záležia v tom, aby sme hľadeli svojich synov za priemyselníkov vychovávať. Vyučený remeselník sa vždy ľahšie dá vyplatiť z poľného dedičstva, lebo vie, že keď sa on do remesla chytí, ľahšie mu bude živnosť si hľadať, ako roľníkovi.

Ale aby hlavný dedič roľník mohol vyplatiť svojich spoludedičov, musí sa usilovať zo svojich pozemkov toľký dôchodok dosiahnuť, aby tá vyplata bola zvyšok. No bez rozumného hospodárenia sa to nedá obsiahnuť, k tomu je potrebné sebaopovedomé a rozvažité gazdovanie a náležité využitie nie len času, ale i pozemkov, aby sme z nich čím viac obdržali bez toho, že by sme im silu umenšovali. Ako sa to môže previesť, o tom píše za každej príležitosti «Kresťan» a čítať možno v poučných článkoch a sošitoch katolíckej ľudovej Jednoty. Treba to len čítať a nasledovať.

Zadovažujte predplatiteľov pre

«Kresťan-a»!

Porada Katolíckej Jednoty v meste Igló.

Privrženci Katolíckej Jednoty vydržovali 16. júna veľkú poradu v meste Igló. Na tejto porade súčastnili sa medzi inými nasledujúci páni:

Celestín Kompányik, opát, farár levočský, dr. Jan Vajdovszky, tit. kanonik, dr. Franc Rohry, opát-farár (Igló), Eduard Harasz, farár, Ondrej Marhevka, farár, dr. Alexander Horváth, professor bohoslovia, Vincenc Kurimszky, dekan-farár, Štefan Almásy, kaplán, Andor Varsányi, Ján Janecska, kaplán, Matej Pajdussák, vikár, Ondrej Schönwiesner, kaplán, Ján Lipcsei, kaplán, Ján Kukura, kaplán, Jozef Hübel, kaplán, Štefan Gergye, professor, Karol Hudacs, farár, dr. Ján Ruzsinyák, kaplán, Štefan Shalay, kaplán, Ján Hriados, kaplán, dr. Robert Vaskó, advokát, Ladislav Brász, professor, Michal Šztriszovszky, bohoslovec, Ferdinand Múdry, professor, Jozef Klein, farár, Jakub Peterdi, kaplán, Ján Odrobina, farár, Jozef Krssan, professor, Ján Sztarosztovcics, farár, Michal Stoffko, farár, Jozef Rutkay, professor, Vavrinec Kalafai, bohoslovec, Gábor Hudák, bohoslovec, Ján Elischer, kapitulský kaplán, Ján Lojkovics, professor, Viktor Blahunka, kaplán, Franc Klein, farár, Franc Kompányik, farár, dr. Ján Horváth, professor, Jozef Matyasak, kaplán, Viktor Greschik, professor, Alexander Boharcsik, farár, Edmund Schürger, farár, Georg Andreidesz, prepoš, Julius Kern, opát, dr. Pavel Dolják, spiritual, Ján Gróf, farár, Ondrej Haber, farár, Ján Kubik, farár, Jozef Schneider, professor, Jozef Hubl, kaplán.

V mene Stredišťa Jednoty prišli ku porade krajinskí vyslanci dr. Alexander *Ernszt*, hlavný správca Jednoty, a Georg *Smrecsányi*, ako aj hlavný tajomník Štefan *Haller*.

Krajinský vyslanec Georg *Smrecsányi* zahájil poradu rečou, v ktorej poukázal na jediný cieľ porady, ktorý v tom záleží, aby všetci katolíci v Jednote sdružili sa bez rozdielu reči a presvedčenia, nielen ku spoločnej obrane, lež aj ku spoločnej práci.

Hlavný tajomník Štefan *Haller* predniesol ciele Jednoty a vysvetlil viacej spôsobov, ako sa organisovať majú katolíci.

Hlavný správca Jednoty a krajinský vyslanec Alexander *Ernszt* vyzdvihol v dlhšej reči,

jak veľké práce a úlohy čakajú na katolíkov v Uhorsku. Len jedného smeru a dobre premyslenou činnosťou môžeme prekážky z cesty odstrániť a prihlížiť sa k vytýčenému cieľu. Poukázal na veľké úspechy, aké poslal v celej krajine dosiahla Katolícka Jednota. Ponevác každého katolíka povinnosťou je, aby sa dal do práce, predostrel návrh, aby v celej spišskej stolici Katolícka Jednota sriadená bola 15. júla.

Tento návrh prijala porada jednohlasne, pričom Celestín *Kompányik*, opát-farár levočský, v mene prítomných vyslovil vďaky členom Stredišťa s tým osvedčením, že predložené náhlady vo všetkom ochotne si osvojujú.

Po záverečnej reči predsedu zakľúčená bola porada.

Schôdzka panovníkov.

Nemecký cisar Vilhelm II. Na finských vodách navštívil 17. júna ruského cára Mikuláša II. Jachta «Hohenzollern» s nemeckým cisarom a s loďmi, ktoré ho sprevádzaly, pri utešenom počasi 17. predpoludním o 9. h. 45 m. doplávala ku ruskej flotte. Zástavami ozdobené válečné lode daly «salvy». Jachta «Hohenzollern» predpoludním o 10. h. prišla do Björköva. Ruský cár so svojou manželkou cárovnou Alexandrou hneď šiel na jachtu «Hohenzollern» navštíviť nemeckého cisara, u ktorého sa za pol hodiny pobavil. Onedlho nato cisar Vilhelm na ruskej jachte «Standard» vrátil cárovi návštevu.

Pri návšteve cisára Vilhelma na jachte «Standard» prítomní boli: nemecký zahraničný štátny sekretár Schön, nemecký velvyslanec petrohradský gróf Pourtales, generálny adjutant Plasse a traja kabinetní náčelníci. Cisára na jachte «Standard» privítal cár Mikuláš, cárovná Alexandra a ich sprievod; tam bol aj ruský ministerský predseda Stolypin a ruský zahraničný minister Izvol'ski a námornícky minister. Prvé stretnutie sa panovníkov na jachte «Hohenzollern» bolo mimoriadne srdečné; panovníci sa opätovne pobozkali.

Na poludnie o 1. hodine na jachte «Standard» dávali mäsité raňajky. Cisár Vilhelm do pol šiestej hodiny ostal na jachte «Standard», kde aj čaj pil. Cár sprievod nemeckého cisára vyznačil rozličnými rádmi.

Ruský cár 17. júna večer k pocte svojho hosta na jachte «Standard» dával hostinu. Na hostine obidvaja panovníci vyniesli zdravicu.

Cár Mikuláš II. riekol, že sa teší, že cisárovi Vilhelmovi môže vrátiť tú pohostinnosť, ktorej bol pred dvoma rokami pri Schwinemünde účastný a ktorá patrila medzi jeho najmilšie pamiatky. Ubezpečuje svojho hosta o tej svojej úprimnej a nezmenenej túžbe, aby bol udržaný na základe srdečného priateľstva a vzájomnej dôvery stojaci tradicionálny pomer, ktorý dva panujúce domy vždy spájaj a ktorý cár nielen jako záloh dobrého pomeru medzi dvoma krajinami, lež jako záloh všeobecného pokoja chce opatrovať. Potom pripil na zdravie cisárovi, cisárovnej, cisárskej rodine a na blahobyt nemeckej ríše.

Cisár Vilhelm II. odpovedajúc na laskavé slová cára vyslovil svoju vďaku za srdečné privítanie a riekol, že on práve tak, ako cár v tomto privítaní vidí cenné dokázanie toho úzkeho a úprimného priateľstva, ktoré spája ich dvoch a ich panovnícke domy. Cisár ale vidí v tomto aj novšiu záruku toho tradicionálneho srdečného priateľského pomeru a dôvery, ktorá zodpovedne mnohostranným a úplne pokojným zaujmom dvoch krajín, medzi vládami týchto jestvuje. Zatým pripil na zdravie cárskej rodiny a na blahobyt ruskej ríše.

18. júna predpoludním o 1/2 12. h. nemecký cisár šiel na jachtu «Standard» a o 1/3 12. h. sa vrátil na jachtu «Hohenzollern», ktorá o 3. h. 40. m. popoludní odplávala.

Vysledok krátkej návštevy nemeckého cisára u ruského cára považujú za veľmi prajný, zvlášte pofažne Uhorska a Rakúska.

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Dr. Jozef Vass vodca katolíckej Jednoty v stolici stolnobelohradskej obrátil sa na pravu adresu keď na sbor katolíckeho učiteľstva upravil obežník a vyzval ho dôrazne k utvoreniu Jednoty v obore svojho vznešeného účinkovania a povolania.

Toto vyzvanie povšímne si zaiste ctené učiteľstvo stolice stolnobelohradskej. Žiadon člen aj tohoto šlachetného sboru nechýba pri utvorení

katolíckej Jednoty. Toto vyzvanie ale nasledovať by mali páni učítelia po všetkých stolicach, mestách a dedinách. Veď katolícka ľudová Jednota založená je ku obrane a podpore cirkvi, náboženstva, hmotných a mravných záujmov katolíckeho ľudu. Všetky tieto záujmy sú teda spolu aj záujmami cteného sboru učiteľského. Každý pán učiteľ ktorý pracuje na rozširovaní katolíckej Jednoty podporuje svoje vlastné záujmy; je to teda doprosta prísna osobná povinnosť každého pána učiteľa aby pospolitému ľudu katolíckemu vysvetľoval ciele a osožnosť katolíckej Jednoty. Toto je povinnosťou nielen pána duchovného, lež aj pána učiteľa. S pochvalou buď povedané že veľmi mnohi z pánov učiteľov vrele sa zaujímajú za katolícku Jednotu a rozširujú ju dľa možnosti. Daj im Bože sily a vytrvalosti a hojného požehnaní vo všetkých prácach za osvetu ľudu, za zveladenie cirkvi a vlasti.

V prítomnosti početného obecenstva vydržované boly najnovšie shromaždenia katolíckej Jednoty na nasledujúcich miestach:

Szabadbattyán, Káloz, Magyaróvár, Bolcs, Bacsúr, Bátya, Bácskertes, Bácsalmás, Csónakfalu.

Habrovka a Zuberec: Krajinsky vyslanec Béla Csitáry a všestvanne známy horlivý duchovný Ján Hattyár držali zápalisté reči veriacim vo veľkom počte shromaždeným. Veriaci z Habrovky deputáciou vyslovili vďaky rečníkom za dôkladné vysvetlenie cieľov katolíckej Jednoty a spolu s obyvateľmi obce Zúberec do posledného chlapa vstúpili do Jednoty Katolíckeho Ľudu.

Udalosti na Balkáne.

Sultán Mohamed V. dostal viac listov, v ktorých ho upozorňujú, že zamýšľajú spáchať proti nemu útok. Sultán tieto listy odovzdal veľvezírovi. Pisateľov listov vystopovali a postavili pred vojenský súd.

Vo vyslaneckej komore počas pojednávania návrhu o revisii ústavy viedla sa živá debatta o ľudských právach v Turecku. Grécky vyslanec Bodinos navrhol, aby pod farchou prísnej pokuty zakázali kupovanie a predávanie ľudí. Na toto mladoturecký vyslanec beg Said odvetil, že tento návrh je zbytočný, ponač v ottomanskej ríši v smysle terajšej ústavy každý človek je slobodný. Bodinos nato poznamenal, že i popri ústave kupujú a predávajú devy pre háremy bohatých ľudí. Traja arabskí vyslanci sa ohradzovali proti prijatiu Bodinosovho návrhu a proti zrušeniu otroctva. Väčšina komory potom Bodinosov návrh i odmietla a prijala druhý návrh, ktorý zakazuje kupovanie a predávanie murínov.

Hlavný ceremonálny majster baša Galib s jedným

tajomníkom odcestoval do Rímu, aby pápežovi Piusovi X. oznámil nástupenie na trón sultána.

Medzi vzbúrivšími sa Albánmi a medzi čatami bašu Dšavida pri Šisme bola prudká srážka, v ktorej obe stránky mali ztraty. Baša Dšavid si pýtal pomocné čaty a Albánom sa vyhráza, že vyhlási stav obleženia.

Dla zpráv vojenských kruhov rozpoloženie vo vonkajších okresoch je ešte vždy vážné, pritom všetkom pokoj pomaly nastáva. V meste Adana panuje úplný pokoj. V okrese Adana všetko spolu 5400 Arménov a Turkov zabilí. Vláda je odhodlaná, že energične uvedie všade poriadok.

Z tureckých vládnych kruhov oznamuje sa, že turecká flotta alebo jedna jej čiastka na každý pád odpláva ku ostrovu Kréta, keď aj nie cieľom zakročenia, ale preto, aby auktoritu Turkov povýšila.

V Carihrade kolujú chýry, že pre záležitosť ostrova Kréty zbranné zakročenie len mladoturecký výbor a mladí dôstojníci súria, kdežto hlavný veliteľ armády baša Mahmut Šefket a ostatní dôstojníci vysokého rangu ohľadom na stav armády a námorníctva čo možno vyhnúť chcú konfliktu.

Minulý týždeň bola v Belehrade pod predsedníctvom kráľa Petra ministerská porada. Minister vnútra podal zprávu o tom, že v 6. výročitý deň zavraždenia kráľa Alexandra a jeho manželky kráľovnej Dragy kráľ Peter dostal veľa listov, v ktorých sa mu pisatelia vyhrádzajú, že tak jeho, ako aj jeho rodinu cele vykynožia, jestli neprestane obcovat so stranou sprisahancov. Kráľ Peter potvrdil zprávu ministra vnútra. Pisatelia listov sa vyslovujú že stav krajiny sa v posledných šesť rokoch náramne zhoršil. Tieto listy na kráľa a na ministrov mimoriadne veľký dojem urobili. Dva listy boli takto podpísané:

«Dôstojníci niškej a zajčarskej posádky». Minister vojny dostal rozkaz, aby nariadil vystopovanie. Aj knieža Georg dostal vo výročitý deň zavraždenia kráľa Alexandra listy; v jednom z nich ho prosia, aby neobcovoval so sprisahancami, lebo ináč dynastia zahynie. Tento list je zas takto podpísaný: «Dôstojníci posádky v Pirote a vo Vranje». Knieža Georg tento list v sprievode nasledovných riadkov poslal svojimi otcovi:

— Ponevác tento list pochádza z kruhov tvojich dôstojníkov, posielam ti ho s tou prosbou, aby si v záujme svojej dynastie koniec urobil tomuto korrumpovanému stavu. Ani tušenia nemáš o tom, že jako brojí ľud proti dynastii a jestli aj ďalej budeš takto pokračovať, naše dni sú spočítané.

Na viac stranách Čiernej Hory novšie zatkli veľa osôb. Veľký ruch budí zvlášte zatknutie bývalého predsedu černohorskej skupštiny Vukiniča, ktorý búril ľud, aby s panovníkom Nikitom Černohorci práve taky poriadok urobili, ako Mladoturci so sultánom. Posiaľ zatkli 29 ľudí, lebo ich upodozrievajú, že sa sprisahali proti panovníkovi Nikitovi.

Nápady kniežata Georga proti sprisahancom, vzbudzujú veľký odpor. Vodcovia sprisahancov sa osvedčili,

že potupovanie ďalej trpeť nebudú. V Belehrade je rozšírený chýr, že sprisahanci najali zákerníckych vrahov, aby knieža zavraždili. Knieža Georg od jedného času dostáva bezmenné listy, v ktorých ho upozorňujú, aby nešiel do kráľovského palácu a aby sa bez sprievodu nevozil. Tieto listy mali veľký účinok na knieža, ktorý odtedy so svojim otcem listovne obcuje. Časopis «Pravda» píše, že sa v kráľovskej zahrade jeden jáger od niekoľkých dní cvičí strielať do cieľu a strieľa do vrán a mázastreliť niekoho takeého, ktorý je okruziu kráľa Petra nepriležitý.

POLITICKÉ CHYRY.

Z kruhu kresťanskej ľudovej strany.

Krajinskí vyslancovia a vonkajší členovia kresťanskej ľudovej strany v piatok 15. júna večer shromáždili sa vo veľkom-počte v kruhu kresťanskej ľudovej strany snemovej. Prišiel do kruhu aj minister okolo osobnosti kráľa gróf Aladár Zichy taktiež i podpredseda snemovne Štefan Rakovszky. Krajinskí vyslancovia pretriasali terajšie politické rozpoloženie a zaoberali sa zvlášte s kráľovským poverením Ladislava Lukács. V diskussii súčastnili sa gróf Aladár Zichy, Štefan Rakovszky, Ján Molnár, Franc Buzáth, Alexander Ernst, Pavel Kovács, Béla Rakovszky, Karol Hencz, Edmund Beniczky, Franc Darányi a viacej iných. Krajinskí vyslancovia dali tomu presvedčeniu výrazu, že missia akou poverený je Ladislav Lukács nepovede k tomu úspechu aký očakávajú od nej Justh a jeho druhovia. Zvlášte to čo o terajšom rozpoložení politickom povedal minister okolo osobností kráľa gróf Aladár Zichy pokojne účinkovalo na členov kresťanskej ľudovej strany.

Po tejto diskussii, kresťanská ľudová strana držala, poradu v ktorej, za vonkajších členov prijatí boli: dr. Ludvik Feigler (Galgóc), dr. Vilhelm Natter (Budapest), dr. Martin Hauschka (Ujvidék), Alexander Prokl (Fiume), dr. Elek Spett (Budapest).

Štefan Rakovszky v Kruhu jeho voličov.

Krajinský vyslanec, podpredseda snemovne Štefan Rakovszky minulého týždňa navštívil voličov svojho volebného okresu Csorna a na mnohých miestach držal účtovné reči. Voličia v každej obci slávnostne prijali obľúbeného ablegáta svojho a pri hlučných ováciach zabezpečili ho dôvery aj na budúcnosť. Predstavení obcí celého okresu čornanského shromáždili sa tiež ku porade v záležitosti katastrof pozemkovej dane; v tejto porade prítomný bol, rečnil a poučenie dal svojim voličom ablegát Štefan Rakovszky. Predstavení obcí vdačne prijali poučenia a návrhy svojho ablegáta a po zaklúení porady rozlúčili sa s ním pri hlučných ováciach

Stolica Bars a samostatná banka.

Právomocenský výbor stolice tekovskej minulý týždeň pod predsedníctvom nadžupana Bélu Simonyiho vydržoval valné shromaždenie, na ktorom pretriasali prípis mesta Aradu, aby samostatná banka roku 1911. bola postavená. Po dlhšej debatte 75 hlasmi proti 24 valné schromaždenie vyrieklo, že svoj, v záležitosti postavenia samostatnej banky na snemovňu vyslancov upravený prípis, ohľadom na terajšiu politickú situáciu z tejto príležitosti, poslaním novšieho prípisu *podporovať nechce*. Prípis mesta Aradu uložili do stoličného archívu.

Zajímavé zprávy.

Skalické noviny uverejnili v poslednom čísle pre katolíkov Uhorska veľmi zaujímavú zprávu. Stojí tam na krátko: «Pomník. V Kolíne postaví Jánovi Husovi pomník.» Skalické noviny chcjú snáď na tento pomník sbierku zaviesť keď jeho postavenie oznamujú. Pozor katolíci aby vás nesvedomiti ľudia ešte aj k českým husitom nesvábili.

Druhá zaujímavá zpráva uverejnená bola nedávno v «Slov. Tyždenníku» a zneje nasledovne:

«*Velkolepý dar*. Štefan Rovnianek obchodník v Pittsburgu z príležitosti víťazne odrazených nápadov na «Národný Slovenský Spolok» venoval tomuto spolku na sirotinec svoju novopostavenú a ku tomuto cieľu zariadenú budovu na Perrysville Road v bezprostrednej blízkosti Pittsburgu. Budova stála 20 tisíc dollárov, je na jedno poschodie a má nápis: *First Slavonic Orphans Home*.»

Štefan Rovnianek ako celý svet vie hrúzu peňazi zarohil na ubohých Slovákoch. Hovonia že je millionárom. Len spravodlivá vec je teda že sa mu srdce pohlo a že dal útulňu postaviť pre slovenské sirotky. Prečo ale na tento dom nechal slovenský nápis? Stojí tam: *First Slavonic Orphans Home*. Naši Slováci keď prídu do Ameriky veru nebudu vedieť čo to znamená. V Amerike pravda, není sú dovolené slovenské nápisy bo je tam štátna reč anglická. Rovnianekovi a jeho druhom nenaadne proti tomu búriť?

BESEDNICA.

Vystrkovčania v Nitre a v Močenku.

Napísal: Ján Horváth, káplán vystrkovský.

(Pokračovanie.)

Doviezli sme sa do Ludaníc, tam so om sa zamotal do mojho «haverroka» v jednom kúte, a «fixiroval» som obecnosť s nami cestujúce. Každá cesta má čo-to in-teressantného, dačo poučného. Kolkorázy môžeme na ceste spozorovať všelijaké typické osoby. Medzi nami na príklad sedel jedon pán s velikyma okuliami, ktoré byly zasadené do čiernej kosti. Pozeral sa na mňa a já naňho. Slovom: obdivovali sme jedon druhého. Zpustil si okuliare celkom na nos, a hladel okolo seba, jako voľáky

nemecký professor do starovekých písíem. Siahol do vačku, a vytiahol pikslu sňupavého tabáku. Hodne si nabral z neho, a keď sa s ním približoval k nosu, ten sa začal triasť, jako huspenina: dozaista od velikej radosti, že sa približuje ten, tak veľmi žiadaný «pokorm». Zasnupal si ho hodne, až tak lusklo! Hrrr! Zabručal, že sa mu celý nos začerveňal od velkej radosti. Toto však ešte není nisť. Poznal som jedného pána, ktorý tak rád sňupával, že si s ližicou sypával tabak do nosa. Nuž ale ten ňuchal aj vyzeral jako magazin. S nami cestujúci pán ešte neboli v tom tak sbehlý a dozaista nepoznal ten spôsob, že sa nemusí babrať prstami v nose, lež ze mu i ližica môže k tomu poslužiť. Aj ty, milý čitateľu, ktorý tieto riadky čítáš, a — sňupeš, oprobuj to s ližicou a tvoj nos bude tiež magazinom.

Vesta toho pána o ktorom hovorím avšak bola na predku celkom žltá, volakedy musela byť čierna, ale sňupavý tabák, padujúc mu z nosa roztrúsil sa po prsiach, a tak tá čierna vesta dostala žltú tarbu. Niektorí ľudia, ktorí nešnúpu, nosievajú zas «špeiscetlu» na prsiach, to jest tak šikovne papkajú, že im polovička jiedla kvacká na lajblík. Keby ten lajblík vedel vyprávať, doista by dal svetu na známosť, čo jeho páno «bumbenkáva.»

Druhý obraz. Neďalcko na pravo sedel mladý pár. Mladá dáma s veľkým klobúkom, na ktorom bolo kvetín, ani v zahrade. Vyzeral jako zamalovaná opalka. V ruke držala červené ruže. K mladému pánovi, ktorý protiva nej sedel chychotala sa ustavične. Ukazovala svoje biele zúbence, ktoré sa leskly od zlata: byly teda falošné. Mladý pán medzi tým vykrúcal si svoje «pemzličky» pod nosom, a kedy-tedy pokukával či na biele zúbence či na ruže. «Tie ruže sa musia zahaňbiť pred tvojou krásou», volal lichotive. «Ano len rob posmech, znám tvoje žarty», odvetila panenka a skrivila usta ku úsmevu. «Veď si ty jako anjel: nežná, krásná», lichotil sa jej mladenec.

Mojí spolu cestovatelia skoro sa popukali od smichu. Taktó vedí kúru švácat mladí ľudia v našom vzdelanom svete. Keby človek znal a vypočúval tie všelijaké «komplimenty», mohol by z nich zostaviť celú «menažeriu». Ty «holúbek», «cicuška», «múcerl», «miecuška» moja, a všeliakéj inej «lichve» pripodobňujú mladí páni svoje «srdienká», a za chrbtom menujú ich: «sova», «hachla», «stará metla», «basa», «remundisko». Rostliny tiež potrebujú ku pomenovaniu «moderných» frajličiek; tak povedajú «moja ružička», «fijalka» atď.; za tým nasledujú drahokamy ako: «moj», «diamant», «zlato», «striebró», a zdá sa mi, že už najväčší kompliment je, keď povedia svojej lastovičke: «mój anjel». Na toto musí obmäknúť, jako maslo aj to najtvrdšie srdce. Ten mladý panák poznášal tiež všetky komplimenty, ktoré len našiel vo svojom slovníku. Lebo milý čitateľu, teraz už aj na toto sú slovníky. Nezadlho budu potrebné slovníky k porozumeniu krstých mien, tak ich všelijako prekrucujú. Či vieš bratku, čo, jaké méno znamená slovo: «Lili». A ten mladý pán, čo s nami cestoval, taktó privolával k

svojej «kišašonke». Kolko počut týchto alebo podobných mien ako: «Žaša», «Lala», «Dodo», «Dodili», «Birike», «Medike», «Irmuci», «Nina», «Margulka» atď.; a parom vie, že také ešte ména. Moderní rytieri takto sošpatňujú naše krásné, poriadné kresťanské ména: «Mária», «Anna», «Julia» atď. Človek by si myslel, že sú to méná dajakých psíkov a kočičiek, a čuješ, že takto menujú nimi naše vzdelané dámičky.

Medzi tým sme dorazili do Nitry na štacion. Sobrali sme si svoje haraburdy, a zostúpili sme dolu. Moji mladíci mi to radili, aby sme si trochu usta opláchli po tak dlhej ceste. Privolil som k tomu. Išli sme teda do «reštavrácie» na pohár piva. Zrazu sme počuli veľký cupot. Čo že je to? Pozreli sme na stranu, odkiaľ sa oznieval, ten cupot, a tam sa dve paničky boskávaly. Lúčily sa a preto nebol koniec cupotu. Prišlo mi na rozum, čo som ráz bol počul: «Janko hýbaj von pozreť, zdá sa mi, že pred dvermi mlagotajú naše svinky, zavri ich do chlieva». Janko išiel von a hneď sa aj vrátil. «Apko», povedal, to sa «kišašonky» boskávajú». — S takýmto cupotáním lúčily sa dve paničky i tu na štacione. Po tikši to ide v Čine, či kde. Tu keď sa stretnú paničky, alebo sa lúčia, dotknu sa jedna druhej nosom, a už je po paráde, a «etiketta» je odbavená.

Vstúpili sme do jedálne. Ja som radil mojím mladíkom, aby boli trpezlivi s jejích žalúdkom, však pôjdeme do hlavného «Hôtelu Hungaria» a tam si dačo dobrého zapapkáme. Každý si rozkázal pohár piva. Pri susednom stole jedon krájal jakési viršle, a museli mu veľmi šmakovať, tak že i mojím mladíkom prišla na ne chuť. «Pán preses», povedal Vilko, «nebolo by zle, keby sme si rozkázali voláké «debrecinky». Bratku môj, odpovedal som, tu nedostaneme opravdivé debrecinské klobásky, a po druhé: je to trochu aj nebezpečné. Ja som ráz skoro od nich oslepol. Debrecinky sú obyčajne veľmi zaftovité. Také som si raz v Trenčine rozkázal, a keď som si jednu rozrezal, vyfrkol mi zaft až do oka, za štvrt hodiny som ničeho nevidel. A preto včul, keď volakde jiem debrecinky, vždy zasmúrím oči, a tak ich rozkrojím a jiem.

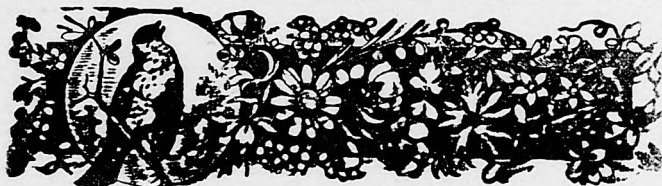
Vypili sme si svojú porciu, oprášili sme sa, dali sme frak do poriadku, vykrútili sme si fúzy, ktorý ich mal, aby si nitrančania nemysleli, že tí vystrkovčania sú taký halabala ľudia, jako sme vystúpili z reštaurácie, už nás hladali údovia Spolku nitrianskeho. Privítali nás, a srdečnú radosť prejavovali nad tým, že vystrkovský spolok v takom peknom počte sa vybral na 25-ročné jubileum. Odpovedali sme im, že sme si to za povinnosť pokladali aby sme sa ustanovili pri slávnosti takého spolku, jako je spolok tovarišský nitrianský. Však aj vystrkovský spolok už 13 rokov jestvuje, nezadlho i my budeme sláviť 15-ročné jubileum, a vtedy bude radosť vo Vystrkove! Potom prindete nitrani na našú slávnosť, budeme sa spolu tešiť.

Po tom sme sa pohlí do mesta. Pán podpreses pojal našich tovaryšov, a dával im naučenie, jako sa majú držať. «Chlapeci, tu bude veľa sveta, a preto pozor dá-

vajte na seba, aby nitrančania videli, že ste vzdelaní šuhají vystrkovskí. Aby si nemysleli, že ten Vystrkov je vo volakej divej Paflagonii». Mladíci ho aj posluchli, tak pyšno kráčali, jako keby boli štek shtli. Neboli by ani za celý svet pozerali do auslágov.

Keď sme boli pred mestom, spozorúvali sme jednu chyrečnosť nitriansku. To síce aj inde môže človek vidieť, aj u nás vo Vystrkove. Tam sa opekali na slnku, o múr opreti zochári, ináč rečeno «povalači.» Fajku mali v hube zaseknutú, a kedy-tedy odcvrkali cez zuby ale na dva metre. Tu pristúpil ku mne jeden ešte mladý chasnik. Mohol mať asi 12—13 rokov. Bol to tiež taký «zaštepený» povalač. «Pán veľkomožný», volal na mňa, «dajú mi pár grajciarov.» «Neni som ja pán veľkomožný» povedal som mu. «Ale môžu byť», odpovedal on sme. «A čo neideš robiť, čo postáváš?» «Ešte patrím do školy», odpovedal. A čo teda ta neideš?» «Pán veľkomožný», povedal on, ja som nikdy nechodil do školy, a ani nebudem už nikdy chodiť.» «A čo si robil, keď si nechodil nikdy do školy?!» «Čo??» «Chodil som tatinkovi močku sbierať a pálenku som mu nosieval». Útrpne som pozrel na chudiaka, nič nepovedal, dal som mu niekoľko halierov. Kdesi u jedného spisovateľa som čítal, že je «húmor k plaču». A skutočne! Táto udalosť o tom ma presvedčila. Bože môj! jak mnoho je takýchto opustených detí, jak mnoho raste takýchto protárov.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHYRNIK.

Letovanie jeho veličenstva kráľa. Dia novších zpráv jeho veličenstvo kráľ už s koncom bežiaceho mesiaca presfahuje sa s celým dvorom ku letovaniu do Ischlu. Behom leta stroja sa jeho veličenstvo navštíviť ruský cár Mikuláš II. a aj Anglický kráľ Eduard VII.

Posvätenie nového kostola v Budapešti. Milosrdné sestry sv. Vincenca Paulanskeho pre provinciu jejích radu v Uhorsku vystavily v Budapešti, v I. okrese na ménešskej ulici kláštor s veľkolepým kostolom. Kostol tento posvätil 18. júna v deň najsladšieho Srdca Pána Ježiša biskup dr. Medard Kohl s veľkou assistenciou za pritomnosti prepočetného obecnstva.

Chýry z biskupstva košického. Svätý Otec, rímsky Pápež Pius X. z tej príležitosti že dobročinné panie chleba sv. Antona paduanskeho v Košiciach ku 50 ročnému jubiläumu jeho svätosti pre chudobné kostoly obetovaly vo väčšom počte cirkevné rúcha, poďakovanie poslal im a spolu i pápežské požehnanie. — Osvietený pán biskup dr. August Fischer Colbric. 19. júna odcestoval do Sabinova aby tamojším žiakom udelil sviatosť

birnovania a nových členov prijal du kongregácie marianskej. — Internacionalný III. kongress rodinnej výchovy kresťanskej vydržiavať budú budúceho roku v meste Brüssel. Do tohoto kongressu ako zastupiteľ Uhorska vyvolaný je osvietený pán biskup dr. August Fischer Colbrie. — Rodina grófa Jozefa *Majláth*, z tej príležitosti že syn grófov zkladal zkúšky na gymnázium premonštratskom sdržovala sa v Košiciach ako hosť osvieteného pána biskupa. — Osvietený pán biskup spíšsky dr. Alexander *Párvy*, čiastky starobylého oltára biskupského daroval muzeumu košickému. — Dr. Melchior *Takács* praelát premonštratský 12. júna odcestoval do Jászova a v nedeľu po Božom Tele viedol tam slávnostnú processiu. — Gróf Štefan Forgách a gróf Jakub Zichy-Mesko, oznámili sa za členov katolíckeho patronážu košického so 100—100 korunami. — Kostol sirotského domu sv. Alžbety prítomne opravujú. Oprava táto bola už veľmi potrebná. — Marcel *Telepy* profesor a kňaz premonštratský vymenovaný je za farára do obce Pece Szöllös pri Veľkom Várade. — Baltazár Deme úd kupeckej komory dal sa pokrstiť. — V detskej opatrovni sv. Dominika 20—21. júna odbavovali sa zkúšky za prítomnosti vo veľkom počte shromáždzených rodičov. — Kresťansko socialný spolok 13. júna vydržiaval veľmi podarené divadelné predstavenie vo veľkej dvorane katolíckeho spolku tovaryšského. — Na povolanie biskupskej technickej kancelárie perníkari, (mädovnikári) Hornohorska vydržiavali tieto dni shromáždenie v Košiciach. Na tomto shromáždení početne prítomní mädovnikári na tom sa usniesli že pre kostolné potreby budú liať sviece jednakej a najlepšej jakosti. Toto zakročenje biskupskej kancelárie technickej bolo už veľmi potrebné a poslúži ono tak k dobrému mädovnikárov ako ku sláve Božej-Horlivostou a neunáveným účinkovaním farárov Jána *Zselinszky*, Jozefa *Danits*, a káplána Štefana *Laczko* v obciach *Jászóujfalu*, *Semse*, *Hatkóch* a *Pány* utvorená bola najnovšie Jednota Katolíckeho Ľudu a dalo sa do nej zapísať 160 členov.

Chýry zo Sáriša. *Prešov:* Vo všetkých tunajších školách odbavujú skolský rok zaključujúce zkúšky. — Svätodušný jarmok 11. a 13. júna odbavovaný veľmi zle vypadol. Na staťkový jarmok dohnali málo lichvy; na výkladný jarmok ale pršalo celý deň. Chudiaci kramári o priemyselni mali veľa škody. — Tak rečený detský deň k ochrane a podpore opustených detí na 13. júna ustanovený sa veľmi zle vydaril. Za jedno, zámožnejší ľudia sa neukazovali a z druhej strany, hneď po jednej hodine začalo pršať a detský deň aj nemilosrdne zalialo. — *Kisszeben:* Osvietený pán biskup košický dr. August *Fischer Colbrie*, 19—20. júna po štyroch rokoch znovu navštívil mesto. Tunajším žiakom a aj veľa iným udelil sviatosť, birnovania a početných prijal do kongregácie marianskej. Obyvateľstvo mesta bez rozdielu prijalo slavnostne milovaného arcipastiera svojho. — *Alsósebes:* V nedeľu 20. júna, ku úcte najsladšieho. Srdca Pána Ježiša odbavovali tu veľký od-

pusť, ku ktorému prišlo veľmi mnoho ľudu zdaleka široka a duchovní mali veľa práce pri vysluhovaní svätých sviatostí. Slávnostnú svätú omšu slúžil pod infulou s početnou assistenciou Adalbert *Zaborovszky* praepošt farár z Prešova. Sviatočnú kazeň držal Valent *Bélafi*, farár z Kapusány. — *Sztankovány:* Ku úcte najsladšieho Srdca Pána Ježiša odbavovali aj tu veľký odpusť, ku ktorému shromáždilo sa mnoho veriacich z celého okolia. Nepočtení pristúpili ku svätým sviatostiam. — V stolici šarišskej zúrily 13. júna veľké búrky po mnohých stranách. Krom toho že narobily mnoho škody, hromu padlo v obet aj viacej živohov ľudských.

Hornovídiecka pomocná akcia. Minister orby Darányi hornovídiecku pomocnú akciu počiatkom lanského roku rozprestrel na stolice oravskú, trenčiansku a lip-tovskú. Na základe tam dosiahnutých výsledkov právomocenský výbor stolice zvolenskej na ministra orby upravil pripis s tou prosbou, aby túto pomocnú akciu aj na zvolenskú stolicu rozprestrel. Minister orby Ignác Darányi tejto prosbe stolice zvolenskej vyhovie a hornovídiecku pomocnú akciu už začiatkom budúceho roku rozprestre aj na zvolenskú stolicu.

Zabil ho strom. V Gaderskej doline počas vytíňania stromov minulé dni udalo sa nešťastie. Z lip-tovskej stolice pochodiaci robotník Ján Brtko totižto 16. júna popoludní so svojimi viacerými súdruhmi stíňal veľikánske jedle. Pri svalení jedného zofahého stromu posial nevyprávateľným spôsobom Ján Brtko dostal sa pod padajúci strom, ktorý ho naskutku zabil. Nešťastie zaraz oznámili vrchnosti, ktorá zaviedla vyšetrovanie ohľadom toho, že kto je príčinou tohto nešťastia, nešťastný robotník zanechal po sebe väčšiu familiu.

Veľké zemetrasenie v južnom Francúzsku. Pri zemetrasení, ktoré v južnom Francúzsku minulý týždeň pustošilo, najviac utrpely tie obce, ktoré ležia okolo vyhásutej sopky Leaulieu. Na tomto okolí bolo posledne zemetrasenie roku 1887., ale vtedy nebolo také prudké ako teraz. V mestách Toulon a Marseilles sa domy nersútily, len komíny spadly a obloky sa povybíjaly. V tej čiastke Toulonu, kde bývajú Taliani, bolo veľké zdese-nie a obyvateľstvo pod holým nebom strávilo noc. Keď bolo zemetrasenie, počasie sa nanáhle schladilo. Po dedinách už bola väčšia bieda. Po zemetrasení našli pod rumami 60 mrtvol. Jeden spolupracovník časopisu «Figaro», ktorý s marseilleským prefektom na automobile pochodil okolie sopky Beaulieu, sdeľuje, že obec Raques, ktorá leží na strmom úbočí, stihol najsmutnejší osud; všetky jej domy sa srútily a jeden na druhý sa pová-laly. Nad obcou vyčnievajúce bralá spadly na domy. V tejto obci našli 30 mrtvých. V jednom jedinom dome zahynulo 13. ľudí. V obci Lambese prišlo o život 14 osôb, ktoré zemetrasenie v posteli zastihlo. Na ceste medzi týmito obcami sa utvorila 50 metrov široká priepasť. Zaujímavé je, že meteorolog Paryille v časopise «Matin» zo stavu slnca a mesiaca predpovedal, že 12. júna bude veľké zemetrasenie. — Z Rímu oznamujú, že správca tamojšieho seizmografického ústavu Alfáni tvrdí,

že sa v južnom Francúsku zemetrasenie bude opakovať a že bude o veľa prudšie, než bolo terajšie.

Utrýznené dieťa. Poltrefaročné dievča Marie Habany, slúžky z Bohuslavíc (Bogoszló, stol. trenčianska) vzal do opatery nádenník Štefan Major v Dolných Bzinciacich (Alsóbotfalú, stol. nitrianska), Nádenník bol už pre vraždu raz obžalovaný. Vrchnosť ustálila, že Major dieťa mučil, ruky a nohy mu dolámal a aj hlavu mu prebil. Keď žandári chceli Majora chytiť, tento sa sprivil, načo jedon žandár bol prinútený upotrebiť zbraň a Majorovi pichol do nohy. Majora odviekli do väzenia okresného súdu v Novom Meste nad Váhom (Vág-ujhely).

Južná točna patrí Anglicku. Z Londýna oznamujú: Poručík Shackleton, ktorý sa od všetkých svojich predchodcov najbližšie dostal ku južnej točni, 12. júna sa vrátil do Anglicka, kde držal prednášku o tom, že v novej čiastke zeme ako vytýčil zástavu Anglicka. Jeho expedícia sa 10. januára následkom 40 stupňovej zimy, fujavie a nedostatku potravy musela vrátiť. Prv ale, než by sa na zpiatočnú cestu boli vydali, na jednom kopci zapichli do zeme jednu bambusovú žrdku, na ktorú pribili anglickú zástavu. Toto miesto sa nachodí na 88° 23' južnej šírky. Shackleton túto ním objavenú zem v mene anglického kráľa za anglické územie vyhlásil a zástavou ozdobený kopec odfotoval. Pod zástavou v jednej škatulke zakopali do zeme jedno pismo, v ktorom túto šiestu čiastku sveta za anglické územie vyhlasujú.

Utopil sa. Žiak I. triedy vyššieho gymnásia v Miškoveci Desider Pap 13. júna popoludní sa kúpil v rozvodnenej rieke Latorca a utopil sa. Jeho mrtvolu našli len na tretí deň.

Smädom zahynuti francúzski vojaci. Z Paríža oznamujú, že v Marokku 50 francúzskych vojakov spolu aj s kapitánom Bontempsom zomrelo od smädu. Ich smrť zapríčinili muríni, ktorí pozapchávali žriedla.

Žila 106 rokov. Najstaršia ženská mesta Viedne Katarína Blau následkom konečného soslabnutia minulý týždeň zomrela. Zosnulá žila 106 rokov.

Kde je Ondriš Achim? Vodca Krajinskej sedliackej strany Ondriš Achim pred niekoľkými týždňami zmizol z Békés-Čaby a nevedia, kam odišiel. Achim udajne preto odišiel, aby vyhol trestu vo väzení, ktorý mal o krátky čas nastúpiť.

Podpaľač v klepci. Budapeštianska polícia minulý týždeň zatkla kupca Adolfa Wigadného, lebo ho upodozrieva, že si chcel obchod podpáliť. Wigadni prišiel do Uhorska z Varšavy a v Novej Pešti Ósz-ulíci v dome č. 30. otvoril si sklípok. Obchod mu nešiel dobre a preto si Wigadni nasledovne chcel pomôcť z biedy: Pred dvoma týždňami poistil svoj sklípok a byť proti ohňu a potom manipuloval ďalej. Svoje cennejšie veci zo sklepu a z bytu po troche poodnášal. Tieto dni v noci obyvatelia toho domu zbadali, že na povale ktosi so sviecou chodí. Keď pozreli, že kto tam chodí, neznámy zbehol do sklípku Wigadného a schoval sa. Vtedy vysvitlo, že tým nočným záletníkom na povale

bol sám Adolf Wigadni. Obyvateľom vec bola podozrivá. Poprezerali povalu a videli, že sú dasky na povale a strecha petrolejom a benzinom obliate. Ale našli aj do petroleja a benzínu zamočenú handru. Bolo teda zrejme, že Wigadni chcel podložiť oheň, keďže už svoje veci assekuroval. Ale 14 ostatných obyvateľov sa teraz už obávalo o svoj život a majetok a dobrého vtáka oznámili policii, ktorá milého poľského žida zatkla a odprevadila ho na kráľovský fiškalát.

Osúdení socialisti. Keď roku 1904. vtedajší ministerpredseda gróf Štefan Tisza vydal nariadenie pofahom na shromažďovacie právo, sociáldemokratická strana v Budapešti vydržovala ľudové shromaždenie, na ktorom Jakub Weltner v svojej reči napádal vládu a o gr. Štefanovi Tiszovi tvrdil osočujúce veci. Weltnerovu reč krajčírsky tovaryš Gábor Schwarz aj osobite dal vytlačiť. Delegovaný porotný súd v Prešporke Jakuba Weltnera pre verejné osočovanie odsúdil na 3 mesiace do väzenia a na 200 korún peňažnej pokuty. Gábora Schwarza ale na 2 mesiace do väzenia a na 200 korún peňažnej pokuty. Kúria potom aj Schwarza odsúdila na 3 mesiace do väzenia. Weltnera delegovaná súdna stolica v Prešporke zatým aj osobite fahala na zodpovednosť pre poburovanie, ktorého sa dopustil v svojej reči a odsúdila ho na 1 mesiac do väzenia a výrok tamojšia súdna tabula potvrdila. Kúria ale výrok tieto dni zrušila a Weltnera odsúdila na 6 mesiacov do väzenia.

Zachránení cestovatelia lode «Slavonia». Z Fiume oznamujú, že 500 cestovateľov lode «Slavonia», ktorá sa pri ostrove Flores (Azorské ostrovy) dostala na ľátoň, loď «Batavia» zaviezla do Neapola. odkiaľ tí vystahovalci, ktorí sa vracajú do Uhorska, po železnici odcestovali do Ankony. Zachránení Uhrí, ktorých je vyše 200 už v nedeľu prišli na lodi do Fiume.

Zhorela fabrika. Fabrika na pop firmy «Steer a Braun v Prešporke v piatok rano sa chytila a so všetkým zariadením a hotovým tovarom zhorela. Oheň vypukol v sušiarni. Škoda je veľká.

Neriady na amerických bitúnkoch. Dozorca mäsa Harms, ktorý bol zamestnaný na veľkom bitúнку v meste St.-Louis, vzdal sa svojho postavenia. Za pričím udáva to, že sa nevedel spriatelíť s tým spôsobom skúmania mäsa, dľa ktorého dozorcovia na rozkaz hlavných dozorcov pokračovať musia. Na bitúnkoch kupujú zkažené mäso a ponač ho dozorcovia opatria úradnou pečiatkou, potom zväčša robia z neho klobásy. Hlavní dozorcovia udajne viackrát vyzvali dozorcov, aby nerobili tolké námietky proti mäsu. Podobné odhalenie uverejnil pred dvoma rokmi aj americký spisovateľ Upton Sinclair, ktorý v svojom románe «Kaluž» podáva obraz o tých strašných pomeroch, aké na amerických, zvlášte ale na čikágskech bitúnkoch panujú.

Strajk baníkov v Bráde. Baníci baní na zlato pri Bráde od niekoľko dní štrajkutú. Štrajkujúci určili 8 dní na splnenie ich požiadaviek. Medzi baníkmi badať veľký nepokoj a dopušťajú sa už i výtržností. V dome baňského pokladníka Alexandra Gálya v obci Ruda minulý

týždeň vypukol oheň a dom zhorel až po základy. Tento oheň akiste súvisí so šrajkom. Štrajkujúci robotníci v dĺžke devätnásť metrov rozobrali koľajnice baňskej elektrickej železnice medzi Brádom a Gurabányou, následkom čoho sa vlak vyšinul, ale sa väčšie nešťastie nestalo. Dírkecia bane 600 korún odmeny sľúbila tomu človekovi, kto páchatela oznámi. Porobené sú poriadky, aby žandarmeria bola posilnená.

Hromobitie. Pri obci Bejc (st. Vas) 56 robotníkov gyergyámošského pántstva počas okopávačky zastihla prudká búrka. Robotníci sa poschovávaly pod dáždniky. Jedon dáždnik držal Franc Pintér. Medzi robotníkov odrazu udrel hrom a všetkých svalil na zem. Všetci robotníci za jednu hodinu omráčení ležali na zemi. Večer o 6. hodine ich zbadali. Vyšli ta lekári a 55 robotníkov vzkriesili. Franca Pintéra ale už nebolo možno zahrániť, lebo mu hrom po dáždniku šbehol na temeno a zabil ho. V tom istom čase aj v obci Bejc udrel hrom do domu Jozefa Szókeho a usmrtil jeho ženu a jeho dve dievky. Všetky tri osoby sú v povážlivom stave. V obci Csehi zabil hrom jedného starého sluhu statkára Michala Végha.

Oheň v kaštieli. Zo Štiavničky (Kisselmec, stol. turč.) píšú, že strecha tamojšieho kaštiela baróna Juliusa Révayho minulý týždeň cele zhorela. Vo vnútri kaštiela sa žiadna škoda nestala. Kaštieľ bol assekurovaný.

HOSPODARSTVO.

Stav poľného hospodárstva.

Krajinské hospodárske Družstvo o stave poľného hospodárstva uverejnilo 17. júna nasledujúcu zprávu:

Arad. Dáždivé chladné počasie s búrkami. Po ktorých miestach by už dosť dáždu bolo, bo ináč v siatinách škody narobí hrza. Posledné dni veľa škody narobil ľadovec.

Baja. Hojne popršalo, cez viac dní bolo chladno a vetrivo. Siatiny sa popravujú, úroda nebude horšia ako bola vlani.

Balassagyarmat. Pršalo viackrát hojne. Oziminy sú slabé. Jariny a kopaniny sa veľmi pekne ukazujú. V kosení sena pokračujú. Sena ale a dateliny bude veľmi málo. Vinice popravujú sa po mrazoch májových, je výhľad asi na polovicu úrody.

Debreczen. Pohodlné počasie s teplým dáždom.

Győr. Veľmi pohodlné počasie. Pršalo hojne, jariny a kopaniny vôbec dobre, miestami veľmi pekne stoja, oziminy ale v našom kraji sľubujú veľmi slabú úrodu.

Kaposvár. Pohodlné počasie, miestami s dáždom. Oziminy dobre stoja, kopaniny sa tiež pekne vyvinujú.

Léva. Pekné, jasné počasie veľmi dobre účinkovalo na všetko, oziminy sa značne popravily a sľubujú dobrú úrodu.

Losonc. Oziminy sa značne popravily, jariny pekne stoja, počasie je chladné a pohodlné, často poprcháva.

Miskolc. Siatiny dosť dobre stoja, jariny sú vôbec

peknejšie. V máji a v júni bolo viac dobrých, teplých dáždov. Od Turíc je počasie zas veľmi pohodlné.

Nagykanizsa. Po častejších menších dáždoch, siatiny sa pekne vyvinuly, tak že, jestli aj naďalej budeme mať pohodlné počasie, môžeme očakávať dobrú úrodu, od katastrálneho jocha pšenice bude do 8 m. centov, podobne budú sypať aj jariny. Sena oproti bude málo.

Nagyszentmiklós. Pohodlné počasie s dostatočným dáždom. Pšenica, ačpráve sa slabo ukazovala má dosť husté klasie. Oziminy sú ináč slabé. Jariny, zvláste kukurice veľmi pekne stoja.

Nagyvárad. Cez viac dní trvajúce dážde veľmi pomohly jarinám. Na oziminách nebadat zmeny. Ozimná pšenica sľubuje slabú úrodu, tým viac že vystúpila v nej hrdza.

Nyíregyháza. Pršalo od 13. do 15. júna bez prestania. Po dáždi nastalo chmúravé vetrivé počasie, následkom čoho v siatinách nevystúpi snád hrdza. Jariny a kopaniny stoja veľmi pekne.

Nyitra. Chladné počasie miestami s dáždom. Oziminy sa popravily. Jariny sa pekne vyvinujú. V klasí ukazuje sa miestami hrza a kde sa siatiny povalily vidat ofiobolus. Kopaniny sa tiež pekne vyvinujú, slabá je len pozdná cukrová repa. Prvé kosenie lucerny slabo vypadlo, druhé kosenie následkom predošlých dáždov viac sľubuje. Lúky prichádzajú do úplného kvetu a dnes zajtra začnú ich kosíť. Najviac zaostaly vinice.

Pancsova. Siatiny sú dosť pekne ačpráve v pšenici miestami hrdze vystupuje. Veľmi pekne stojí kukurica.

Pozsony. Hospodári celého územia prešporskej stolice túžebne očakávali hojného dáždu; 15. júna konečne pršalo v západných krajoch stolice viac, vo východných ale menej. Veľké suchá panovaly zvláste v Csallóköz. Oziminám dážď neosožil viac, uhorsky hold dá snád raže 4—5 m. centov, pšenice 3—4 m. centy, viac sotva možno očakávať. Cukrová repa a kopaniny sľubujú dobrú úrodu, jariny ale len strednú. Lúky sú veľmi slabé. V severných krajoch stolice, 6. júna padal ľadovec a v chotároch niekoľko obcí zapríčinil škody do 30 procentov.

Sopron. Veľmi studené a suché počasie, slabá úroda k očakávaniu. Vinič odkvitol a sľubuje hojnú úrodu.

Szabadka. Tohorodne abnormalné počasie, zvláste mchla na Božie Telo a po tom cez viac dní trvajúca zima veľmi zle účinkovaly na siatiny. Pšenica je riedka, malého zrna, v ktorom následkom vlhkého a chladného počasia veľmi vystupuje hrza. Ovos zaostal a v studenom počasi očervenel. Jestli čoskoro nenastane teplejšie počasie, ovsu bude o pohovicu menej ako vlani. Jačmeň dobre stojí. Kukurica je obstojná. Raž je veľmi pekná. Hrza vystupuje vo veľkej miere zvláste na pšenice posiatých tabulách veľkostatkárov. Miestami veľmi pekne stojí pšenica, gazdovia aj 12—15 metrických centov očakávajú z holda, kdežto inde musia spokojní byť so 4—8. m. centami.

Szatmár. Od jedného týždňa prší jednostajne čo je na hroznú škodu shrabanému už senu a poskladaným lucernám. V kvete nachodiacej sa pšenici dážď tiež veľmi škodí. Úroda nevypadne čo najlepšie.

Temesvár. Studené a daždivé počasie. Pred 17. júnom padol ladovec ako holubie vajcia veľky a narobil hroznú škodu v pšenici, ovse a kukurici.

Versecz. Výhľady na dobrú úrodu. Dážď predošlých dní veľmi osožil siatinám.

Zalaegerszeg. Siatiny a kopaniny veľmi sa popravily následkom dažďu predošlých dní. Vinič pekne kvitne. Najhoršie vypadlo prvé kosenie lúk.

Zenta. Po studenom daždi so studenými vetrami nastalo pohodlné počasie. Výhľady na úrodu není sú najlepšie.

DOPISY.

Újbeszterce (stol. Trenč.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom obľúbenom «Kreštane».

Že nakoľko siaha zlosť a nepremožitelná náruživosť daktorého človeka, toho dôkazom je ten prípad ktorý sa udal v obci Felsőzboró dňa 9. júna napoludnie, keď jedon tamojší občan v návale svojej zlosti a náruživosti tylcom sekery tri razy uderil po hlave 46. ročného Samuela Tausingera horového hájnika v pánstve grófa Ballestrem slúžiaceho, ktorý zomrel až dňa 11. o osmej hodine ráno a dňa 13. popoludni bol pochovaný.

Druhý takýto smutný pád udal sa zas v Újbeszterce, kde dňa 12. júna medzi 6. a 7. hodinou večer hrom zabil 50. ročnú ženu, vdovu Barboru Klieščík, ktorá bola zamestnaná poľnou prácou, a pred bližiacou sa burkou utiahla sa pod jedon čeresňový strom na hromadu kamenia v tej nádeji, že po prestani dážda a búrky pojde domov. Ponevác ale ani v pozdnejší večer neprišla, išli ju hľadať a čo mrtvú priniesli domov. Ľudia, všimnite si tento pád a nikdy sa neukrývajte v čas búrky pod stromy!

Časy tu máme veru veľmi ťažké, lebo takmer každý deň prší a búrky prechádzajú. Pane Bože chráň

nás od všetkého nešťastia a udeľ nám prajné počasie aby sme si mohli polné naše práce pokojne vykonávať!

Známy.

***

Lótos (stol. Trenč.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kreštane».

O našej od sveta vzdialenej dedine sme už dávno ničeho nečítali. Kým sa náš kostol stavala prichádzalo od nás viacej dopisov v našom «Kreštane». Opisane bolo i to že staváme v našej katolíckej škole druhú triedu, ktorú už v jeseni otvorí zamýšľame. S pomocou milosrdných ľudí na ktorých nikdy nezabudneme a za ktorých modlíme sa každú nedeľu, previedli sme tie najkrajšie práce katolíckeho života. Kostol totiž a dobrá katolícka škola sú základom časného i večného blaha pre každú obec. Ináč žijeme si tu v tichosti, v láske a svornosti. Máme utvorenú katolícku Jednotu, ktorej spasomsné učinkovanie a dobrú radu už nejedon jej údokúsil. Medzi iným dvaja naši občania, pre zamlčanie skutočnej sumny v kúpno-predajnom liste boli na veľmi veľkú peňažnú pokutu odsúdení. Obrátili sa na ústrednú kanceláriu Jednoty a nasledovali vo všetkom jej radu a výsledok bol ten, že im patrična vrchnosť odpustila dve čiastky pokuty. Jednomu odpustili 600 korún a druhému 400 korún. Stalo sa i to že jedon občan platil dvojnásobný poplatok pred dvoma nokami a keď sa na Jednotu obrátil tá mu vykonala že mu včel 50 korún zpiatky vrátili. Pred jeho veličenstvom kráľom máme teraz tiež aj inú podobnú záležitosť. Štefan Poništ s jeho ženou kúpil majetok za 12,000 korún. V kúpnom liste ale udal len 3000 korún. Ktosi to oznámil vrchnosti. Následkom toho odsúdený bol v Prešporke na 1600 korún pokuty, a zaplatiť ju mal za 30 dni pod farchou exekúcie. No chudiak gazda, ktorý už itak do dlhov sa zamotal, vo veľkej úzkosti na radu Jednoty obrátil sa na našeho vrele milovaného pána ablegáta. Krajinský vyslanec dr. Alexander Ernszt ktorý už mnohokrát dokázal ak veľmi mu na srdci leží osud nášeho ľudu, zaujal sa ochotne tejto záležitosti a zakročil pro seba u finančného ministra, následkom čoho vec táto nachodí sa prítomne pred jeho veličenstvom kráľom, cieľom omilostnenia. Úfame sa aj, že táto vec na najvyššom mieste rozhodnutá bude s prajným výsledkom. No poučenie z tohoto je: zo kúpne summy vždy spravodlivo udať máme. Keď ich neudáme spravodlivo ukrátime štát a vrchnosti veľmi prísne pokutujú takéto prestupky.

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned**

Beretvás-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhší
migrén-hlavy bolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest. Pri 3 škatulkách zasielka franko..

Spomenutí musím ešte, že 22. mája bol veľký požiar u nás pri kostole, tak že rychtár Josef Chovenec a pánsky hajník Ján Harnadek o všetko prišli. Zhorely im stavania, náradie, šaty, pokrm a neostalo im len to čo mali na sebe. S pomocou milosrdných ľudí musia si veľa nadobývať čo utratili. Náš dobrý ľud je im v tom tiež vdáčne na pomoc. Dostali podpory aj zvonka od osvieteného pána biskupa 50 korún a od nášeho pána ablegáta 100 korún. Tieto peniaze sa podelili i medzi iných čo škodu utrpeli. Pravda ubohí pohorelci by mnoho potrebovali, aby sa tak mali ako pred ohňom, lebo boli poprední gazdovia. Boli sice assekurovaní ale len na 3000 korún, škoda ale číni 12,000 korún. Preto vdáčne prijmu akúkoľvek obeť tito pohorelci lótošskí. Almužna prikrýva množstvo hriechov a obeť pre chudobných núdzu trpiacich, číni človeka vznešeného. Kto má a môže nech dá! Bratia pomáhajte si a Pán Boh nám pomôže. S katolíckym pozdravom.

Ján Greben
farár.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 19. júna.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tisská K 32'55—33'95, stolnobelohradská K 32'30—33'75, peštianska K 32'45—33'85, banátska K 32'50—33'95. — *Raž*: prvotriedna K 20'65—20'80, druhotriedna K 20'10 do 20'60. — *Jačmeň*: prvotriedny K 17'60—18'00, druhotriedny K 17'20—17'50. — *Proso*: K 00.00 do 14'60. — *Ovos*: prvotriedny K 18'20—18'50, druhotriedny K 17'70—18'10. — *Kukurica*: K 15'70—15'75 *Repica*: K 31'50—32'50.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	24'70	24'50	23'90	23'50	23'10	22'50	21'30
		č.	7	7½	8		
		K	19'90	17'30	8'70		

Za 50 kilogramov i s vrecom.

Drobné otruby: K 7'10, hrubé K 7'20.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 21'50—22'50, fazuľa strakavá K 15'50—16'00. — *Hrach*: nelúpaný, čistý K 28'00—33'00, lúpaný K 24'00—51'00. — *Šošovica*: čistá K 30'00—50'00. — *Konopné semä*: K 18'00 do 19'00. — *Mak*: K 57'00—58'00. — *Rasca* (kmín): Kor. 110'00—112'—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 166'00—167'00, vidiecka K 000'00—000'00.

Slanina: mestská 4-kusová K 131'00—132'00, 3-kusová K 142'00—143'00. vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K 130'00—135'00, lucerna jasnozrná K 130'00—140'00 za 100 kg.

Lekvár: srbsky (z r. 1907.) K 00'00—00'00, bosenský (z r. 1907.) K 21'00—21'50 po 50 kilogr.

Slivy: (z r. 1908.) bosenské (100 kusové) K 9'75

do 9'88, (z r. 1908.) srbské (100 kusové) K 7'50—7'62 po 50 kilogramoch.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom 173'50 do 174'50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 48'00—49'00.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 35'00, fiumánsky White-Star (***) K 29'00 za 100 kilogr.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 6'50—7'00, žlté K 6'80—6'80 za 100 kilov.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 8000' do 80'50, kockový K 82'00—, žltý K 80'00—80'50 za 100 kilogr.

Vajcia: prima uhorské K 97—98, od Tisy K 95—96, sedmohradské K 94—95 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Odkazy redakcie.

A. R. U. B. Zasielku sme vďačne prijali Dopis bol uverejnený.

F. B. Z. U. U nás to není dovolené. Lúto nám je že nič príjemnejšieho nemožene dať na vedomie.

J. K. Sz. Ráďte prosíme v poslednom čísle prečítať dopis zo Sz. Tam je všetko.

Členov tretieho radu svätého Františka jubilarňa púť do svätej zeme. Svätou Kongregáciou dňa 20. novembra 1906. na päť rokov udelenými privilegiami opatrení, pri schvalujúcom a podporujúcom usrozmnení najdôst. biskupského sboru Uhorska, s dovolením Generála radu sv. Františka, pre členov tretieho radu sv. Františka sriaďujeme *jubilárnu púť* do sv. zeme od 20. augusta do 23. septembra 1909. trvajúcu, na ktorej každý katolícky veriaci krajiny súčasťou sa môže. Odchod z Budapešte 20. augusta. — Návrat 22. septembra. Smer cesty: Budapešť—Triest—Alexandria—Caifa—Jaffa—Jerusalem—Bethlehem sv. Ján—Jaffa—Alexandria—Triest—Budapešť. Cena: I. trieda 672 kor. 40 hal. II. trieda 516 korún 50 halierov. III. trieda 299 korún 10 hal. Prihlásiť sa možno: U kommissariatu sv. zeme Budapešť, II. okres, Margit-körút 23. P. Ferdinand Kaiser, kommissár sv. zeme; P. Leonárd Tréfan, redaktor Posla sv. Františka; Karol Zsekó redaktor «Stromu Serafického»; P. Kapistrán Havas budínsky správca tretieho radu sv. Františka, jubilarnej púte riaditeľa.

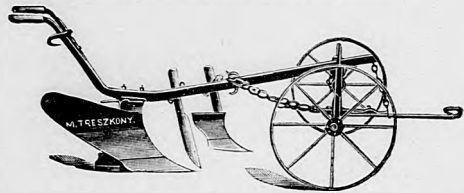
Za najlepšie liek domáci odporúčajú už od mnoho rokov s veľkým úspechom potrebovaný Fellerov Elsafluid, ktorý proti lámke, pakostnici, pichaniu, lúpaniu, bolestám nôh, zubov atď. známy je ako najistejší liek domáci. Padelanin ale treba sa chrániť a objednať 12 malých alebo 6 duplovaných flášiek za 5 korún franko u V. Eugena Feller Štubica, Kostolná ulica č. 18. (stol. Záhreb).

Zalúdok

posilňujúci, trovenie podporujúci, napínanie k uláveniu zastavujúci, vládne a istočne pôsobiaci liek sú Fellerov. Rebarbara Elsa pilulky 6 škatuliek 4 K franko. Treba objednať u Eugena V. Feller Štubica Kostolná u. 18. (stol. Záhreb.) Kartik.

Páni hospodári!

Netreba vám viacej hospodarske stroje z cudzini alebo od firmam nám nepriateľských dražšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonálosti. — Odporúčam svoje najnovšie:

Mlát'ačky s ocelovými guľčikovými ložiskami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. Zentúre dľa najnovších modellov. Zlepšene rajtáre. Výborné sečkovice amerického systému. Triery. Strúhadlá na burgvnu. Strotovníky na zrno. Stroje na siatie. Pluhy, brány. Stroje na rezanie kapusty. Mačkadlá na syr, borievky a na hlynu. Zelezné mangle na prádlo, decimálne vahy a stroje na lámánie stromovej kôry.

= Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko. =

Michal Treskoň,
fabrikant hospodarsky chstrojov v Bytči
(Nagy-Bicsese).

Rušeň!

!!! S 18 prvým vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvreljej Ludvika Kállai

elektrické benzinlokomobil stroje v mlatbe

s dvojm vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdekoratívnejší mlátebný stroj prítomnosti !!
Bez strojníka ľahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtáre, stroje k mlateniu a ku siatin adt. Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podavily.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Pri objednavkách na naše ohlasy, prosíme odvolávať za vždy na náš časopis.

Ľacné české perie.

5 kilo : nové tmavé driapané kor 9'60, lepsié 12 kor.

Biele mákké, jak páper 18 kor. — 24 kor.

Biele ako snáh mákké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vynnimkou dovolenéjšti sa poštové útraty vynahrada. — Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Majetok na predaj.

V najrodnejšom kraji stolice Požega v Slavonii nám na predaj majetok, 42 katastr. koldov po 1000 □ siah z ktorých 15 holdov sú lúky na kosenie, 15 holdov je zasiatých pšeniceou, 8 holdov ovsom, 3 holdy sú vysadené kukuriceou, 2 holdy krumplámi. Jest tam 6 kusov dojnych kráv, 5 teliec, 3 kone, 10 ošipanych. S prislušnosťou 16 holdovhory a pasienka s celým hospodarským zariadením prevzat možno hned za kupnu cenu 32.000 korún, z ktorých 11.000 korún na 4 3/4 0/0-urokov a výplatnej zrážky oslať môžu na majetku. Ostamé sa platí dľa sjednamia. Obsérnejšie vysvetlenie v akejkoľvek reči dá Ján Kanizsai mliečar Antunováč, stol. Požega zelez. stanica Poljana.

Pri prádle ako pri tanci
Netreba mi žiadnej sily
Schichta mydlom v každej chvíli
Na bielo perem ako snáh

Schichtovo jeleň znaku mydla

záračna intenzívna sila čistenia spočíva na zvláštnom sposobe jeho dorábania z najlepších a vyberaných látok.

Schichtové jeleň mydlo

šiša ruky, bielizeň. Spori prácu a unovanie a šiša zdravie. Spori penaze, čas a prácu.
30.000 K. záruka za čistotu. (4)

Oznamy prijíma administracia

'Krestan'

■ ■ Budapest, ■ ■
Szentkirályi-u. 28.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Ľacné perie na postel!

1 kg. sivé drápané 2 K, ľešie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snáh biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K. — Pri oblednani 5 kg. franko.

Hotové posteľe z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá, 116 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K.; polpaparie 20 K.; paperie 24 K.; jednotlivé periny 10 K., 12 K., 14 K., 16 K. podhlavky 3 K., 3 K. 50 h., 4 K. Vývoz s postovon dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezodpovedné návrat penazi. S. Benisch v Deschenitz číslo 826. Böhmerwald. Cenníky franko zdarma.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provouzovanie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požíčiek. Cieľe ústavu tohoto vytvárajú úžernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovanie úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požíčku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kertlet Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody poluúčinkovania ústavu sú: 1. Ľacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavatelja pozbavia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštné výhody ústavom povolenej požíčky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požíčky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požíčka vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len ľacné uhodnovrenie notárske. Ústav požíčku vypovedať nemôže.